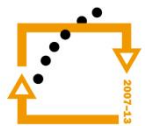

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

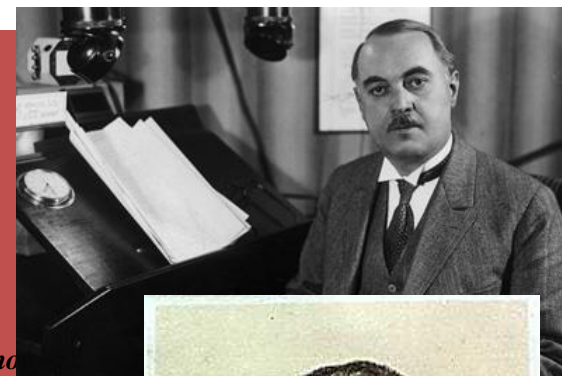

Románská architektura – dějiny bádání

Před druhou světovou válkou

- Vojtěch Birbaum (1877-1934)

- autor prvních přehledů vývoje české románské a gotické architektury
- nejstarší české baziliky, rotundy a emporové kostely
- metoda dějin umění a otázka slohového vývoje: *Románská renesance koncem středověku* (1924), *Barokní princip v dějinách architektury* (1924)
- shrnutí odborných poznatků o portrétní galerii v triforiu Svatovítského chrámu, na základě kterého byla stanovena doba vzniku soch: *K datování portrétní galerie v triforiu chrámu svatovítského* (1930)
- výbor jeho studií, článků a přednášek vyšel v roce 1947 pod názvem *Listy z dějin umění*

- Eugen Dostál (1889-1943)

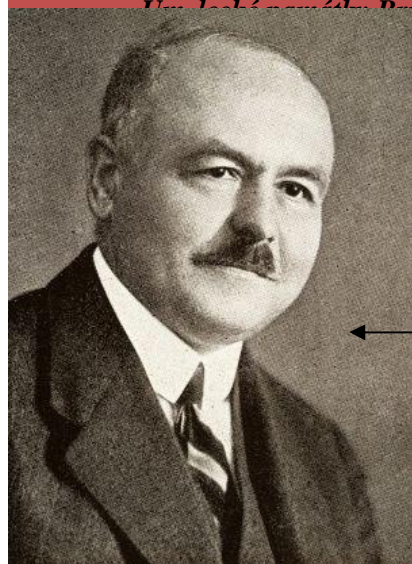
- zakladatel oboru dějin umění na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity
- zajímal se především o umění středověku a českou gotickou knižní malbu
- napomáhal organizovat památkovou péči na Moravě a ve Slezsku, zasloužil se o ochranu mnoha umleckých památek
- *Příspěvky k dějinám českého iluminátorského umění na sklonku XIV. století* (1928)
- *Iluminované rukopisy svatojakubské knihovny v Brně - rozbor brněnských rukopisů ze 13.-15. století* (1928)

- Josef Cibulka (1886-1968)

- římskokatolický kněz, historik umění a archeolog
- neprovedenou prací je *Soupis památek historických chrámů a Moravy v okrese Lanškrounském*, který vypracoval se svým brádem, architektem Janem Sokolem
- vnoval se především církevní archeologii a středověkému sakrálnímu umění: *Václavova rotunda svatého Víta* (1933), *Kostel svatého Jiří na hradě pražském: stavební dějiny a provedení památkami* (1936), *Velkomoravský kostel v Modré u Velehradu a základy k ustanovení na Moravě* (1958)

- Zdeněk Wirth (1878-1961)

- jeden ze zakladatelů památkové péče v českých zemích
- redigoval sedm svazků *Soupisu památek historických a umleckých v království českém*
- základní terénní výzkum, zájem o lidové umění,
- *Umlecké památky českých zemí* (1957), *Soupis československých hradů a zámků* (1937)
- vnoval se pražskými památkami: *Praha v obrazech tří století* (1932), *Stará Praha ve fotografii* (1940)
- redigoval *Památky archeologické* (1915-55)

Soupis památek historických a uměleckých v království českém

- později Soupis památek historických a uměleckých v Republice československé

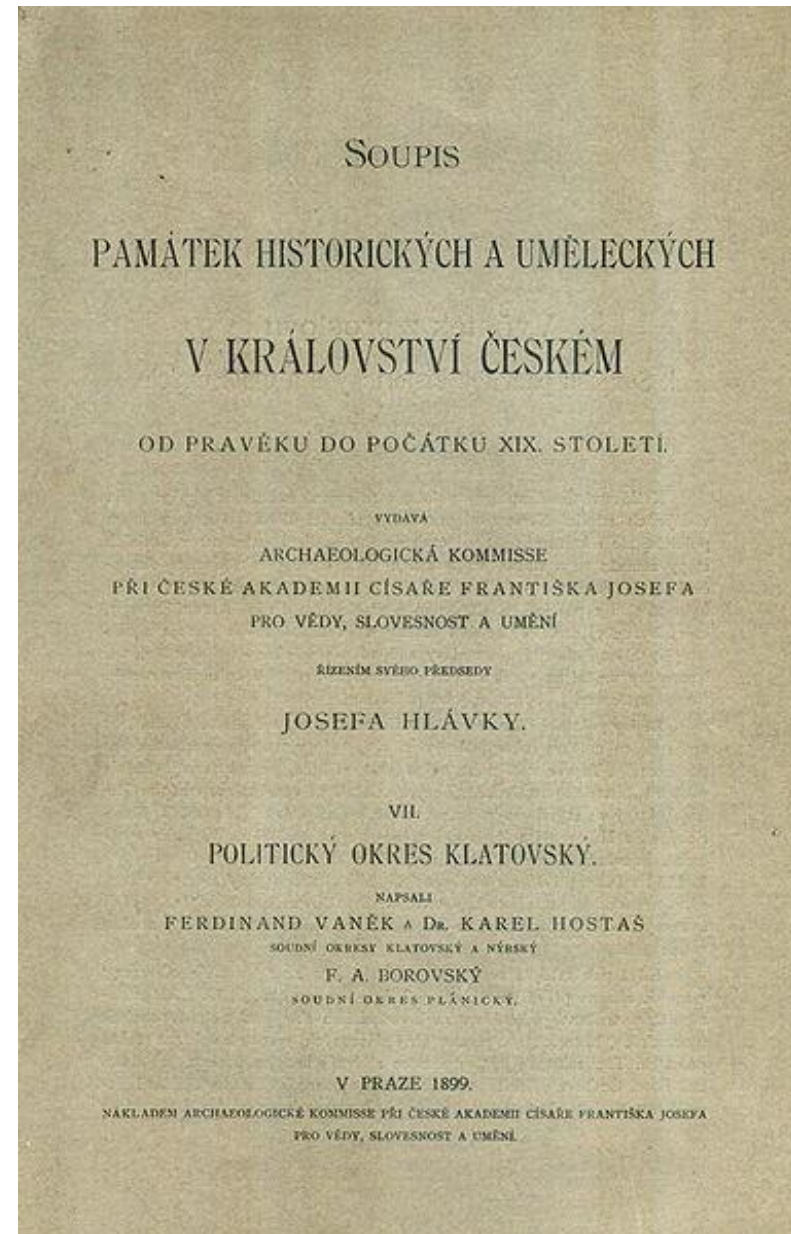
- vzniklo za Rakouska-Uherska, vydávání pokračovalo za 1. republiky

- pro město vyšlo 32 svazků, přesto není kompletní

- vydávala šlechtická komise pro českou akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění (1897-1918), později Archeologická komise pro českou akademii věd a umění (1921-1937)

Dostupné online:

- <http://www.depositum.cz/knihovny/pamatky/index.php?txgame:typ=1&txgame:id=223&dle=rocnik>

Po druhé světové válce - dějiny

Oldřich Stefan (1900-1969)

- využíval dějiny architektury na fakultě architektury a pozemního stavitelství VUT, založil zde Ústav dějin a teorie architektury, přednášky kombinoval s exkurzemi a praktickou výukou v terénu
- specializoval na dobu renesance a baroka
- během války: práce pro obnovu Anefského kláštera, historický výzkum kláštera Sázavského a Turnova.
- po válce stavebně-historické průzkumy: Jindřich v Hradec, Cheb, Turnovská radnice, Emauzy
- prováděl přesné zaměření historických památek
- *Pražské kostely (1936), Klášter sázavský (1940), Vývoj architektury : Středověk. Období feudalismu od rozpadu římské do počátku renesance (1952)*

Václav Mencl (1905-1978)

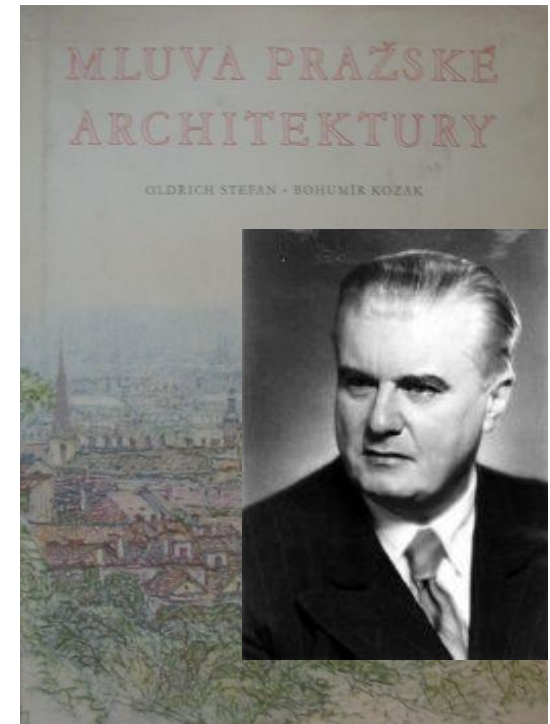
- výzkum románské a gotické architektury na Slovensku
- jako editel Státního památkového ústavu v Praze zahájil program mezinárodních
- památkových rezervací
- *Středověká architektura na Slovensku (1937), Středověká města na Slovensku I., II.*
- *(1937 a 1938), Česká architektura doby lucemburské (1948),*
- *Města, hrady a zámky (1970)*

Dobroslava Menclová (1904-1978)

- historie umění, castellologie, archeologie
- *České hrady (1976)*

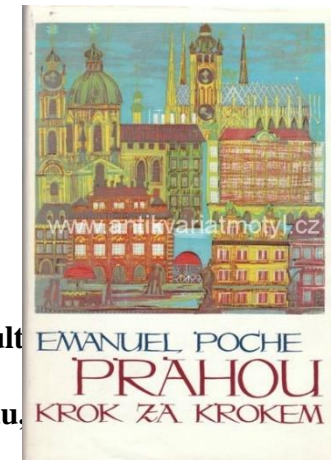
Anežka Merhautová (narozena 1919)

- středověká architektura v Čechách a na Moravě, zaměření na románskou architekturu
- spolu s D. Těšíkem 1982 Románské umění v Čechách a na Moravě
- *Raně středověká architektura v Čechách*
- *Katedrála sv. Víta v Praze*

Emanuel Poche (1903-1987)

- historik umění, autor řady odborných i populárních publikací
- *Umlecké památky Prahy (4 svazky, 1977-1982, vedoucí autorského kolektivu)*
- *tvero knih o Praze (1978-1988)*

Jiří Kuthan (narozen 1945)

- vedoucí Ústavu dějin českého umění na katolické teologické fakultě Karlovy Univerzity
- české a evropské umění období středověku - umění cisterciáckého řádu, architektura a umění doby
- posledních Přemyslovců, architektura a umění doby lucemburské a jagellonské, aristokratická sídla 19. století
- *Středověká architektura v jihozápadních částech do poloviny 13. Století (1972), Gotická architektura v jihozápadních částech. Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II. (1975), česká architektura v dobách posledních Přemyslovců (1994), Královské dílo za Jiřího z Podbrad a dynastie Jagellonců (2010), Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha. Svatyně českých patronů a králů (2011, s Janem Roytem)*

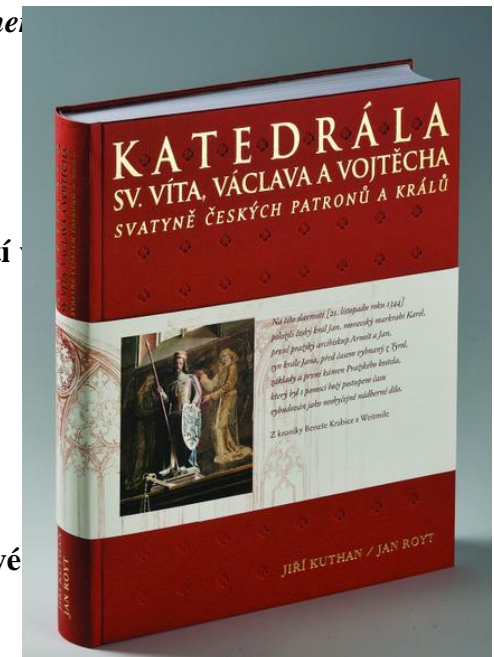

Klára Benešová

- od 2004 vedoucí Oddělení středověkého umění Ústavu dějin umění AV ČR
- specializuje se na středověké umění 12. a 15. století, zvláště architekturu 14. století v širším kontextu
- spolupráce na výstavách: Deset století architektury, Příběhy Pražského hradu a Královský sátek

Ivo Hlobil

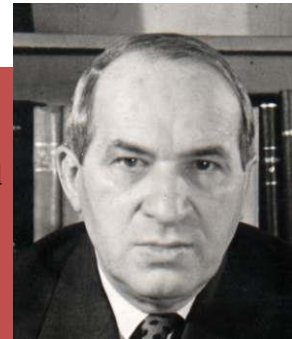
- působí na Ústavu dějin umění AV ČR
- zaměření: středověké a raně renesanční umění v českých zemích, teorie památkové péče

Po druhé světové válce o Moravu

Václav Richter (1900-1970)

- propojení dějin umění a filozofie
- působil v Moravském ústředním muzeu, využíval semináře dějin umění na univerzitě v Olomouci, od 1955 katedra dějin umění v Brně
- nejvýznamnější práce: *Ranostředověká Olomouc* (1959)

Zdeněk Kudrka (1926-2000)

- moravský historik umění a jedna z nejvýraznějších osobností uměnovědné katedry FF MU
- věnoval se románské, barokní a moderní architektuře
- *Umění baroka na Moravě a ve Slezsku* (1996, spolu se Z. Kudrkou, M. Stehlíkem a J. Válkou), *Česká architektura* (1970-80. léta 20. století)

Miroslav Pojzl (narozen 1945)

- působí na Katedře církevních dějin a dějin křesťanského umění Cyrilometodějské fakulty UP v Olomouci
- dějiny a umění středověku (Velká Morava, Jindřich Zdík, Velehrad), vývoj sakrální architektury a vývoj pohřbívání v křesťanské tradici, od 1990 editor a redaktor edice Církevní památky - Monumenta Moraviae et Silesiae sepulchralia
- *Olomouc osmá staletí* (1992), *Velehrad v památkách osmi století* (1997), *Dvanáct století naší architektury*. Olomouc (1998)

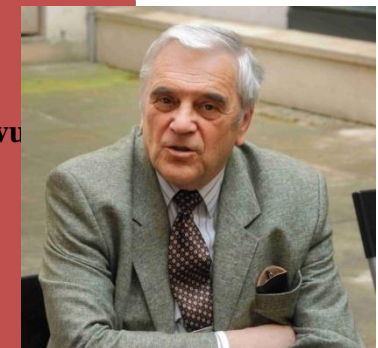

Lubomír Konečný (narozen 1948)

- 2001-2012 editel Ústavu dějin umění AV ČR
- umění 15.-20. století, metodologie a teorie dějin umění, ikonografie a emblematika
- *Románská rotunda ve Znojmu* (2005), *Románský kostel sv. Petra a Pavla v Čezovicích* (1996), *Staré Město u Uherského Hradiště: archeologická rezervace: národní kulturní památka* (1978)

Bohumil Samek (narozen 1932)

- v dětství svého života pracoval v Muzeu města Brna, na začátku 90. let přišel do brněnského památkového ústavu
- *Klášter augustiniánů v Brně* (1993), *Umělecké památky Moravy a Slezska 1. A-Í* (1994), *Umělecké památky Moravy a Slezska 2. J-N*. (1999)

Archeologové, kteří se zabývali/zabývají románskou architekturou:

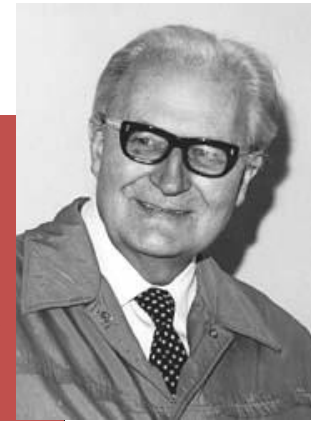
- **řechy:** Ivan Borkovský, Antonín Hejna, Květa Reichertová, Bořivoj Nechvátal, Tomáš Durdík, Rudolf Turek

- **Morava:** Josef Unger, Miroslav Plaček

Stavební-historický průzkum

Dobroslav Líbal (1911-2002)

- historik architektury a urbanismu
- v 50.-80. letech 20. století založil a vedl SÚRPMO (Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů), ten propojoval architektonické projektování a památkovou péči
- *Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek (2001)*, *Staré Město pražské : architektonický a urbanistický vývoj (1996, s Janem Mukem)*, *Gotická architektura v Čechách a na Moravě (1948)*

Jan Muk (1935-1994)

- zpracování urbanismu a typologie měšťanského domu ve středověku a renesanci
- do umělecko-historické analýzy památek vnesl technický pohled, znalost historických materiálů, typologie a stavebních konstrukcí
- bohatá spolupráce s archeology
- *Omítky historických staveb (1989, s J. Hoškem)*, *Středověké stavební konstrukce a technologie (Umění 1984, spolu s D. Líbalem)*

Karel Kibic st. (narozen 1930)

- *Historické radnice (1988)*, *Historické radnice Čech, Moravy a Slezska (2009-2010, 2 svazky, se Zdeňkem Fišerou)*, *Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945-2010 (2011, s Alešem Vošahlíkem)*

Milada Radová-Štiková (1920-2003)

- *Architektura románská (1972)*, *Románské stavitelství (1977)*, *Příspěvky k poznání středověkého stavitelství (1991)*, *Kniha o sklípkových klenbách (1998, s Oldřichem Radou)*

- Bohumil Kašička

- *Stavebně historický průzkum (2002, skripta ČVÚT)*

Jiří Kábrada

-lidová architektura, zkoumání stavebních dějin historických objektů ve spolupráci s dalšími disciplínami
-*Vesnické stavby a jejich úprava (1975, se Svatoplukem Vodrou)*, *Jihočeská lidová architektura (1986, se Svatoplukem Vodrou)*, *Vesnický dům 16. a 17. století (1992)*, *Lidové stavby (Architektura české vesnice, 1999)*, *Konstrukce historických staveb (2003)*, *Romanesque Houses in Prague (2003, se Z. Dragounem a M. Trymlem)*

Michael Rykl (narozen 1967)

-studium obytné typologie středověku a raného novověku, historické konstrukce, stavební historický průzkum a souvislosti s problematikou památkové péče

Petr Chotěbor

-památková péče v areálu Pražského hradu, stavební-historické průzkumy historických staveb, terénní průzkumy tvrzí, dokumentace kamenických znaků a dokumentace středověkých stavebních technologií
- *Architektura románská a Architektura gotická (2001, součástí kolektivu autorů)*, *Pražský hrad – podrobný průvodce (2003)*

Vladislav Razím

-od roku 1981 působí ve státní památkové péči, zejména v oboru průzkum a dokumentace historických staveb, specializuje se na středověká městská opevnění a hrady, na průzkum a metody péče o torzálně dochovanou architekturu, je hlavním redaktorem periodik *Průzkumy památek* a *Památky státních děch*

Jan Sommer (narozen 1955)

-NPÚ: stavební-historické průzkumy, historická architektura, metody dokumentace a prezentace památek

Petr Macek

-Ústav pro dějiny umění FF UK

Jan Anderle (narozen 1956)

-průzkum historických staveb a urbanistických celků
-*Zaniklá ves a tvrz Kokot (2008)*

